

ZÁKLADNÍ POJMY

Zdenko Reguli

Lucie Mlejnková

ANDRODIDAKTIKA

- Andragogika – Věda o výchově dospělých, vzdělávání dospělých a péči o dospělé. Zabývá se personalizací, socializací a enkulturací dospělé populace za současného respektování jejich všestranných zvláštností.
- Didaktika – teoretický obecný vědecký systém, který je možno aplikovat jako do jednotlivých oblastí školského systému (did. školní), tak do vyučování určitých předmětových oblastí (př. didaktika vyučování ekonomických, přírodovědeckých či jiných předmětů) či přímo do výuky konkrétního předmětu (př. didaktika biologie, německého jazyka a podobně).
- Androdidaktika – teorie výuky dospělých. Předmětem zkoumání jsou cíle, obsah, metody a organizační formy. Nejedná se o obecnou vědu a obecné studium výše uvedených hledisek, ale jejich specifikaci při vzdělávání dospělého posluchače. Androdidaktiku lze tedy považovat za specifickou část didaktiky obecné.

ANDRAGOGIKA

- **Proces vzdělávání dospělých:**

- - není omezen na určité obsahy, stupně nebo metody vzdělání
- - může probíhat ve formálním vzdělávacím systému nebo vně tohoto systému
- - znamená zvyšování dosaženého stupně formálního vzdělání získaného na základních, středních, odborných a vysokých školách, nebo slouží jako cesta k jeho získání pro osoby, které se nemohly z nějakého důvodu iniciálního vzdělávání zúčastnit
- - slouží rozvoji schopností, obohacení znalostí, zvýšení nebo změně kvalifikace a změně postojů a názorů
- - je zaměřen na dva vzájemně propojené cíle: na rozvoj osobnosti (seberealizaci) a na zjištění participace osobnosti na vyváženém sociálním, kulturním a ekonomickém rozvoji (občanská zodpovědnost)
- - je součástí celoživotního učení a vzdělávání

MEZIOBOROVÉ VZTAHY ANDRAGOGIKY

- přejímání rozvíjejícího se vědeckého poznání do rámce andragogiky, neboť jedině takto si zachová schopnost být aplikovatelná v praxi vzdělávání dospělých.
- andordidaktika se nejen zajímá, ale i opírá o výsledky věd jako je sociologie, ekonomie, psychologie – včetně psychologie učení výchovy, sociální psychologie a dalších věd.
- androdidaktika má funkci vzdělávací, i výchovnou
- Jedná se pouze o učení systematické, plánované, cílevědomé. Z výše uvedeného vyplývá skutečnost, kdy se z pohledu účastníka jedná o proces aktivního, systematického a kontinuálního učení za účelem změny znalostí a dovedností. Přičemž dospělého charakterizujeme jako člověka, který ukončil vzdělávání ve formálním vzdělávacím systému, jehož hlavní sociální role můžeme definovat statusem dospělého a institucionalizované učení není hlavní náplní životní činnosti.

PŘEDMĚT ZKOUMÁNÍ

- Výuka
  - Vyučování
  - učení se
  - socializace dospělé populace
  - obecný rozvoj osobnosti
-
- vzdělávání dospělých odlišujeme od čisté manipulace, reklamy, ideologické indoktrinace, snažení různých sekt apod.

VZDĚLÁVÁNÍ

- pomocí vzdělávání dosahujeme získávání vědomostí, utváření návyků, postojů, způsobů chování, intelektuální a fyzické připravenosti na základě interakcí mezi všemi účastníky vzdělávání
- Vztah (okamžitá, postexpoziční interakce):
  - vzdělavatel – vzdělávaný
  - vzdělávaný – vzdělávaný

UČENÍ

- Proces:
  - získání nových vědomostí, dovedností a návyků
  - utřídění a pochopení vzájemných vztahů
  - celoživotní charakter
  - Přizpůsobování se prostředí a přizpůsobování prostředí
- Učení
  - Senzomotorické (psychomotorická doména)
  - Pojmové (kognitivní doména)
  - Sociální (afektivní doména)

UČENÍ

- Jednoduché
  - jednoduché podmiňování,
  - vyhasínání,
  - přivýkání,
  - vtiskování,
  - latentní učení
- Složitější
  - instrumentální učení,
  - imitační,
  - diskriminační,
  - explorační
  - skupinové
- Specifické
  - verbální,
  - pojmově- paměťové,
  - myšlenkové
  - sociální)

VYUČOVÁNÍ

- Vyučování je činnost lektora, který iniciuje, motivuje a usměrňuje učení účastníka tak, aby dosáhl (cíleného) stavu, tj. určité soustavy vědomostí, dovedností a návyků
- Vnější podmínky
- Vnitřní podmínky

VNĚJŠÍ PODMÍNKY

- učební cíle,
  - Učební osnovy,
  - učební látka
-
- Jsou vytvářeny organizátorem učení, lektorem či instruktorem
-
- Vzdělávání dospělých směřuje k praktickému využití nabytých znalostí a dovedností. Pokud vzdělávání přímo souvisí, nebo dokonce probíhá v rámci profese, nazýváme jej profesním vzděláváním.

PROFESNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

- Učení je charakterizováno jako schopnost všech živých organismů adaptovat se na změny v prostředí, v němž se nacházejí
- V pracovní oblasti je učení spojováno s cestou k rozvoji a profesionalitě člověka
- Nelze vždy přesně rozeznat, kdy končí učení a začíná práce

DIDAKTICKÉ PRINCIPY

- pravidla pro dosažení optimálních studijních výsledků
- Tři možné pohledy androdidaktiky na didaktické principy:
  - Praktické ignorování principů jako zastaralé teorie
  - Dodržování a redukce principů
  - Vytvoření souboru principů vztahujících se přímo k danému studijnímu cíli a metodám jeho dosažení.

DIDAKTICKÉ PRINCIPY

- 1) Zásada jednotnosti
- 2) Zásady ekonomičnosti
- 3) Zásada přizpůsobení vzdělání potřebám firmy
- 4) Zásada přizpůsobení vzdělávání potřebám cílové skupiny
- 5) Zásada permanentnosti vzdělávání
- 6) Zásada všeobecné závaznosti
- 7) Zásada operativnosti ve vedení výuky

REDUKCE DIDAKTICKÝCH PRINCIPŮ

- princip zajímavosti, poutavosti, vtipnosti a hravosti
- princip plynutí – spád výuky, nedopustit nudu
- princip efektivity – poměr čas/výkon, výkon/účastnický poplatek
- princip operativnosti – efektivní reakce na nutné změny, kreativita, adaptivita

MEGAPRINCIP ANDRODIDAKTIKY

- princip podpory klíčových kompetencí
- Klíčové kompetence:
- souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- V androdidaktice předpokládáme, že účastník má již ze základního vzdělávání rozvinuté klíčové kompetence:
  - kompetence k učení,
  - kompetence k řešení problémů,
  - kompetence komunikativní,
  - kompetence sociální a personální,
  - kompetence občanské
  - pracovní kompetence

VYUČOVÁNÍ

- komplexní, časově ohraničený proces, rozdělený do jednotlivých kratších-tematicky i časově specifických jednotek
  - Vyučovací jednotka
    - Ve školním vzdělávání 45 minut
    - Ve vzdělávání dospělých různá délka podle
      - Cíle
      - Metod
      - Účastníků
      - Atd.

VYUČOVACÍ JEDNOTKA

- 1) Vstup :
  - a. Přehled toho, co přijde a tím i pocit bezpečí
  - b. Ozřejmí učební cíle (to vše se naučíte)
  - c. Vyvolá napětí (neočekávaná, originální myšlenka)
  - d. Uvolní atmosféru humorem
- 2) Forma prezentace/ zpracování tématu: aktivita buď spíše na straně lektora (přednáška), nebo spíše na straně účastníků kurzu (práce ve dvojicích, ve skupinách apod.), nebo na obou stranách (učební rozhovor).
- 3) Uvedení souvislostí: s již známými znalostmi, širší souvislosti apod.
- 4) Použití : aplikace na konkrétní případy a problémy.
- 5) Kontrola výsledků: ověření, zda účastníci skutečně dosáhli učebního cíle a kde případně musí dodatečně zasáhnout.
- 6) Shrnutí: rekapitulace a zdůraznění souvislosti mezi jednotlivými informacemi.

STRATEGIE UČENÍ

- Fáze
  - 1) Nevědomá neznalost (nevím, že to nevím)
  - 2) Vědomá neznalost (Vím, že to nevím)
  - 3) Vědomá znalost (Vím, že to vím)
  - 4) Nevědomá znalost (Nevím, že to vím)
- Strategie re-presentation
  - 1) Co víme? Víme to?
  - 2) Co nevíme?
  - 3) Co potřebujeme vědět?
  - 4) Odkud se to dozvíme?